

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 7 STYCZNIA V. S. 1814. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S. Peterzburg dnia 24go Grudnia v. s.

Wódz Naczelny woysk Jenerał Infanteryi Hrabia *Barclay de Tolly* przysłał do Ministra Spraw Wewnętrznych następny opis godnego uwagi postępku dwóch Rossyjskich woioowników.

„Jenerał Leytnant *Xiążę Szczerbatow*, przechodząc przez miasto *Grossenbain*, zostawił w blizkich wioskach pod-officera *Mitrofanowa* i szeregowego *Alexandra Fiedorowa* z półku piechotnego *Tambowskiego*, którzy, przybywszy do wsi oznaczonej, dowiedzieli się od mieszkańców, że w niewielkiej odległości znajduje się u brzegu rzeki *Elby* Francuzki statek ze znaczną liczbą ludzi. Ci odważni woioownicy, nie zważając że ich dwóch tylko było, przedsięwzięli uderzyć na tę łódź, a w tém zamiarze, wzięwszy z sobą 3ch Włóścian, zbliżyli się pędem do brzegu, i dali kilkakrotnie ognia do statku, a wielkim głosem wzywając niby do siebie swoich towarzyszków, przez ten podstęp i przemysł, tak wielką boiaznią przerazili znajdujących się tam 70 Francuzów, że ci nie czyniąc najmniejszego oporu, rzucili broń i oddali się w niewolę. Podoficer *Mitrofanow* z towarzyszem swoim i 3ma mieszkańcami, nie dając się opamiętać nieprzyjaciółom, wskoczywszy do Łodzi, zaczęli odbierać broń od Francuzów, i przymuszać ich do wyjścia na brzeg. Ci widząc, iż przez dwóch tylko żołnierzy zabrani zostali, chcieli już czynić niejaki opór, ale nie ustraszeni woioownicy, groźbami i biciem, przywiedli ich wkrótce do posłuszeństwa. Ci waleczni żołnierze, nadgrodzieni byli od Naczelnego wodza zaraz po tęg sprawie znakiem wojennego Orderu. Potém, po najpoddaniejszym doniesieniu, Najjaśniejszy Imperator Najwyżey rozkazał wydać: Pod-oficerowi *Mitrofanowi* wydadź 400, a *Fiedorowu* 200 rubli, i nadto ostatniego wynieść do stopień Pod-oficera.

(z Poczty Północ.)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

N I E M C Y.

Carlsruhe dnia 22go Grudnia n. s.

Dnia dzisiejszego Najjaśniejszy Cesarz Rossyjski wyjechał ztąd do woyska.

Memel 7go Stycznia n. s.

Gubernator Jenerałny *Zastrow* z dwoma Marszałkami podróży na przyjęcie Najjaśniejszey Cesarzowej Rossyjskiej tu przybył. Mieszkańcy *Królewca* formują gwardyą honorową dla tęg Monarchini.

Frankfort dnia 24go Grudnia n. s.

Rozszerzona tu wiadomość o przeysciu *Renu* zupełnie się potwierdziła. Cesarsko-Austryackie woyska w rozmaitych punktach przebyły tęg rzekę: pod *Huningen*, *Lörrack*, *Alt-Breisach* i *Rheinweiler*. W tym przechodzie nie doświadczyły żadney istotney straty.

Dziś znaczna liczba woysk Rossyjskich z tutejszych okolic wyruszyła do górnego *Renu*. Na ich miejsce wkroczyło tu kilka tysięcy milicyi Pruskiej, które jutro odpoczynek mieć mają, a potém udadzą się do korpusu oblegającego *Moguncyą*.

Berlin dnia 1go Stycznia n. s.

Podług odebranych tu wiadomości, woyska Sprzymierzone dnia 20go i 21go Grudnia n. s. we czterech punktach weszły do *Szwajcaryi* sposobem przyjacielskim, to jest po *Schafhausen*, *Rheinfelden*, *Lafenburg* i pod *Bazyleą*. Awangarda, która do tego ostatniego miasta dnia 21go Grudnia weszła, składała się z 12,000 kozaków; część jey udała się natychmiast ku *Genewie* — Francuskie główne woysko stoi między *Dijon* i *Metz*.

Dezercya z twierdzy *Wesel* i ztamtayszych brzegów *Renu* jest bardzo wielka. Przed dwoma dniami 150 ludzi z 1 Officerem przeszli z *Wessel* na stronę Sprzymierzonych.

Wyjątek listu z *Berlina* dnia 1go Stycznia n. s.

Sto ośmdziesiąt tysięcy ludzi przeszło *Ren* pod *Dusseldorfem*, *Breisach* i *Bazyleą*. Trzydzieści tysięcy Rossyan i Austryakow udały się do *Genewy* — Szwajcarowie przez zawartą kapitulacyą oświadczyli się za dobrą sprawą. — Król Pruski przed dniem 1 Stycznia nie zamierzał sobie wyjechać z *Frankfortu* — Jen. *Tauenzien* stoi przed *Wittenbergiem*, i spodziewa się pierwey opanować tęg twierdzę, nizeli *Torgau*, podług kapitulacyi, wyprózniona będzie.

Pokoy z *Danią* jest już wiadomością Urzędową.

Davoust został odparty aż pod *Emsbüttel*. Szwedzi stoją w domach wiejskich, które otaczają *Hamburg*, i główna kwatera J. K. W. Xięcia Szwedzkiego jest w jednym ogrodzie przed *Hamburgiem*.

Bamberg dnia 22go Grudnia n. s.

Pewny podróżny, który z *Paryża* przybywa, musiał wraz z innemi cudzoziemcami w oznaczonym czasie zakresie opuścić ziemię Francuską. Według jego powieści nieukontentowanie ludu tak w *Paryżu*, jako też w innych prowincyach Państwa z powodu wypadkow i trwania wojny, jest powszechne. Wieśniacy w kupach od 40 do 50 ludzi są zaciągani gwałtem do pracowania około szanów przy twierdzach. Tenże podróżny w całej drodze z *Paryża* bardzo mało widział woyska.

Augsburg dnia 31go Grudnia n. s.

Tuteysza Gazeta donosi co następuje: „O Królu *Joachimie* mówią tu z pewnością, że on jest w dobrém bardzo porozumieniu z *Anglią*, i że ma ze wszystkimi swoimi woyskami i nawet ze swoim Dworem udać się do Rzymskiego kraiu pod pozorem formowania tam rezerwy. W całej *Toskanii* nie myślą bynajmniey o dopełnieniu nakazanego zaciągu do woyska. Wszystko jest w oczekiwaniu niespodzianych i wielkich wypadkow.

Główna kwatera *Kiel* dnia 26 Grudnia n. s.

Wysłano z *Hamburga* kilka statkow działowych w zamiarze opanowania okrętow, które się były zgromadziły pod *Blankenese*. Aby temu przeszkodzić, Jen. *Walmoden* ruszył niejaki oddział woyska z jedném działem nad brzeg rzeki; zatym między tą flotyllą, która 8 sztuk dział niosła i naszym oddziałem powstał żywy ogień. Tym czasem 40 strzelcow Rossyjskich wsiedli na statki dla zahaczenia łodzi nieprzyjacielskich. Francuzi jednak nie ufając ani przewyższającej liczbie, ani korzyści wiatru, sądzili

bydź rzeczą bezpieczniejszą, nie czekając ataku, odpłynąć na głębiny.

Na żądanie Króla *Duńskiego*, rozeym między wojskami Sprzymierzonymi i wojskiem *Duńskim* do dnia 6go Stycznia został przedłużony. Jest to znaczne bardzo przedłużenie: lecz jakkolwiek ono może bydź niedogodnym interessowi Mocarstw Sprzymierzonych, nigdy jednak żalować nie będą, iż na nie zezwoliły, jeżeli w tym przeciągu czasu przyydzdź zdołają do położenia zasad pokoju. Szwecya podała Rządowi *Duńskiemu* korzystne warunki, i spodziewać się można, że tak dla własnego, jakoteż dla dobra powszechney sprawy, Dania ich nie odrzuci. Bezstronna Europa będzie umiała cenić tę nową ofiarę, którą Szwecya poświęca w jedynym życzeniu widzieć pokój przywrócony *Północy*. *Norwegia* jest jey zapewniona przez uroczyste i niewzruszone traktaty. Są one wsparte na tak świętych zaręczeniach, iż Szwecya jest zupełnie przekonana i pewna odiać na zawsze wpływowi polityki *Napoleona* półwysp Skandynawski.

Nadzieja pokoju podniosła o sto procentu bieg papierów banku *Duńskiego*.

Wpółród zbliżonych nadziei pokoju Flota kupiecka z *Angielskich*, *Rosyjskich* i *Pruskich* okrętów złożona była napastowana w *Sundzie* przez rozbojników morskich, *Francuzką* i *Duńską* flagę noszących, i byłaby bez wątpienia wpadła w ich ręce, gdyby wojenne okręty *Szwedzkie* w czas nie przybyły na jey obronę. Ładunek tej floty był znaczney wartości i składał się po części z broni i z różnych sprzętów do uzbrojenia wojska.

Kiel dnia 24 Grudnia n. s.

Stosownie do ogłoszonego dziennego rozkazu *Marzałka Davosta* od dnia 19go tego miesiąca wszystkie bramy i porty *Hamburga* zostały zamknięte. Dnia 20go wszyscy mieszkańcy, którzy się na sześć miesięcy żywnością opatrzyć nie mogli, jakoteż wszyscy cudzoziemcy, którzy ciąglego w tém mieście nie mieli pobytu, wyszli z *Hamburga*, i pod karą obeyscia się z nimi jako ze szpiegami, zabroniono im pod jakimkolwiek pozorem powracać do *Hamburga*.

Dla osłodzenia, ile możności, losu tych nieszczęśliwych, *J. K. Wysokość* *Xiąże Szwedzki* ogłosił rozkaz, iż ustanawia Kommissyą złożoną z 3ch członków, to jest z jednego wyszłego *Hamburczyka*, jednego mieszkańca *Lubeki* i z jednego obywatela miasta *Bremen*, która potrzebnym natychmiast odzieniami i żywności użyczy. Starcy, dzieci i kobiety w *Lubecie* i w *Bremen* przyjęte będą. Ci zaś mężowie, którzyby o oswobodzenie *Hamburga* wspólnie działać chcieli, opatrzeni będą orężem w *Oldeslohe*, lub w *Segebergu*. (z *Zusch.*)

Od niższej *Elby* dnia 20go Grudnia n. s.

Xiąże Meklemburski Gustaw, który w jedney z poprzedzających bitew ranę odniósł, wyszedł zupełnie z niebezpieczeństwa, i dnia dzisiejszego przybędzie do *Ludwigslust*.

Dwunastu obywateli, których *Francuzi* z *Lubeki*, jako zakładników z sobą uwieźli, powrócili niedawno do tego miasta.

W całym kraju *Holsztyńskim* *Rosyianie*, szczególnie z powodu dawniejszych stosunków, bardzo przyziacielskim sposobem przyjęci byli.

Względem wypadków, o którychśmy w poprzednim numerze donieśli, kładziemy tu jeszcze następny *Biulletyn* *Xcia Szwedzkiego*.

Główna kwatera Kiel dnia 21 Grudnia.

Jenerał *Benkendorf* opanował *Gertruidenburg*, a dowodzący w téj twierdzy Jenerał *Francuzki Loranzy*, otrzymał wolne odeyscie do *Francyi*, pod warunkiem niesłużenia przez rok cały przeciwko Sprzymierzonym.

Twierdza *Willemstadt*, z tak wielkim pośpiechem była opuszczona, iż nieprzyjaciel zostawił tu stojących 20 działowych szalup — We wszystkich oswoobodzonych miastach *Hollenderskich* mieszkańcy w masie formują siłę zbroyną.

Glückstadt (w *Holszteynie* nad *Elbą*) jest obleżony. Jeżeli ta twierdza nie podda się, za pierwszym mrozem szturm do niéy przypuszczony będzie. Załoga w bliskości wsi *Jvenflöth*, założyła była bateryę od 4ch dział ośmioletowych, którą 200 ludźmi piechoty osadziła. Batalion z *Brygady* Jenerała *Boye* opanował tę bateryę, i ścigając iéy załogę aż pod ogień dział twierdzy, zabrał kilku jeńców.

Po uczynionych przygotowaniach do szturm twierdzy *Friederichsort* wojska drugiey brygady Jenerała *Posse* podstąpiły o 300 kroków od murów téj twierdzy. Po gwałtownym ogniu, który trwał przez dzień ieden i noc całą, i który żołnierze nasi z zimną odwagą, właściwą mieszkańcom *Północy*, wytrzymali, dnia 19go *Kommandat* twierdzy kapitulował. Znalezione tu 101 dział, i wiele amunicyi, pomiędzy którą od 4 do 500 centnarów prochu. Załoga oddała się w niewolę wojenną. (z *Gaz. Berl.*)

z *Botzen* dnia 18go Grudnia n. s.

W *Frankforcie* nad *Menem*, za zieczaniem się wszystkich wyższych Jenerałów *Mocarstw Sprzymierzonych* złożona została rada wojenna, na której miał bydź ułożony plan działań w następney kampanii. Jenerał *Bellegarde* około połowy tego miesiąca spodziewany jest do *Vicenza*. Zdaie się, iż do téj pory zawieszono są umyślnie wszystkie zaczepne działania w téj stronie. Od ostatnich brzegów *Hollandyi*, aż do granic *Szwajcarskich*, w tyle wielkiej i zwyciężkiej *Armii*, formują się nowe wojska, którym obrona *Oczystey* ziemi poruczona będzie. *Armia Austryacko-Włoska*, była inż przed końcem *Listopada* doprowadzona blisko do 70,000 ludzi; teraz znówu na iéy wzmocnienie ciągnie 60 batalionów. *Ren* i *Adyga*, były to granice, na których wstrzymać się postanowiono, tak dla rozwinięcia całej masy sił oswoobodzoney *Europy*, iako też dla doświadczenia, czyli się nieprzyjaciel do układów o pokój szczerze nie przychyli. Lecz ten czas zdaie się inż bydź bliskim swojego końca, a przybycie sławnego *Ministra* i *wodza*, którego ufnosć *Monarchy*, stawia na czele *Armii Włoskiej*, będzie zapewne w tych okolicach hasłem do wielkich wypadków.

Ze wszystkich stron przybywają kupami dezertowie i zbiegli konskrypcioniści, a szczególnie z tamtey strony jeziora *Guarda* i z okolic *Brescia*. Od trzech tygodni przez samo miasto *Roveredo* przeszło ich 800.

z *Burg* dnia 18go Grudnia n. s.

Dnia 16go t. m. zrana o 4 godzinie, uderzył Jenerał *Lemoine* z 5ma batalionami wago lekkiego, 2go, 4go, 37go i 46go półków liniowych, z 7. działami i niecierzą, w 4ch kolumnach na przednie straże Jenerała *Putlitz* pod *Pechau* i *Gübs*, na prawym brzegu *Elby* od *Magdeburga*. Po mężnym odporze, cofnęły się ostatnie przednie straże, dopóki wojsko w linię pod broń nie wystąpiło. *Major Bornstedt* od 3go półku piechoty milicyi *Marchii Elektoralney*, zebrawszy 7 kompanii (między któremi 4ry kompanie milicyi *Berlińskiéy*) 2. działa i oddział jazdy, uderzył bardzo odważnie na nieprzyaciela, i odparł go pod działa twierdzy. Nieprzyjaciel nie miał, na szczęście, czasu do rabowania; ponieważ ani kwadransu nie był w obu wsiach. Korpus Jenerała *Putlitz*, wcale nie należał do walki, gdyż odsuwając się uyrzał inż nieprzyaciela zupełnie odpędzonego. Utraciliśmy kilku w zabitych i 32 ranionych; nie zabrano nam nikogo w niewolę wojenną, a my poymaliśmy *Oficera* z 22go półku dragonów, i 15tu żołnierzy; prócz tego w odwrocie nieprzyaciela, popadło w moc naszą kilku ranionych.

W tymże czasie uderzył nieprzyziacielski Jenerał *Joly* z 4ma batalionami, 4ma działami i kilkuset jazdy, na część korpusu Jenerała *Putlitz*, na lewym brzegu *Elby* pod *Wollmirstedt*; lecz odparto go natychmiast pod działa twierdzy. Z tém wszystkiém miał on dosyć czasu do zrabowania iak nayszkaradniey tego miasta, gdzie pokrzywdzono wielu mie-

szańców, a kilku raniono; pewien Oficer Francuzki zastrzelił wdowę po kaznodziei *Böttcher* z *Gersleben*, na łonie szanownej goletniej *Xieni Jagow* z *Wollmirstedt*, i skrzywdził okropnie tę damę. — Z przeiętego doniesienia Jenerała *Joly* do Gubernatora *Lemarrois* okazuje się: iż wyprawa do *Wollmirstedt* przedsięwzięta tylko została, dla zabrania wódki; do czego jednakże nie miał czasu. Strata nasza jest nie znaczną, a i tu wojsko nasze cofającemu się nieprzyiacielowi kilku ludzi w niewolę poymało.

Z pod *Wittenberga* dnia 11go *Grudnia* n. s.

Kommandant w *Wittenbergu* rozbierać każe domy, aby mógł dostarczyć drzewa załodze, a nie dawno zabrawszy mieszkańcom zapasy soli, sprzedawał im ją potem niezmiernie drogo. Blachę mosiężną, która pokrywała grób *Lutra* w Kościele Zamkowym, zabrali także Francuzi. Karol V. nietknął się grobu tego wielkiego Reformatora w czasie, kiedy szerzył się najmocniej zgubny płomień nienawiści religijnej; teraz, w wieku mniemanym Filozoficznym, nie wstydzil się lud Francuzki tego nikczemnego łupu.

z *Frankfortu* nad *Menem* dnia 16go *Grudnia* n. s.

Wielkorządztwo tutejsze, ustawą swoją dnia 14go t. m. ogłosiło: iż miasto nasze z dawnym obwodem będzie niepodległym, i otrzyma wolną konstytucją, pod *Najlaskawszą* opieką *Mocarstw Sprzymierzonych*. Zalescono mianowanym już *Woytom* miasta: aby przez stosowne, i zbliżające się do dawnej konstytucyi przełożenia, uczynili przygotowanie do ustawy powyżeynamienionej. Obywatele *Frankfortscy*, oczekują z wdzięcznością, pełni nadziei, nowego kształtu Rządu.

Przebywa tu *Xiąże Hessko-Homburski*, *Austryacki* Jenerał *Jazdy*, który wyzdrowiał zupełnie z niebezpiecznej rany, odniesionej pod *Lipskiem*. *Pruski* Jenerał *Xiąże Ludwik*, brat powyższego, ciężko raniony w teyże bitwie, lecz się w *Dessawie*. (z *G. Berl.*)

W E O C H Y.

Od granic *Weneckich* dnia 19go *Grud.* n. s.

Jeszcze dnia 17go *Listopada* kawaler *Siveroli* przybył do *Ankony*, aby iako *Neapolitański* Minister wojny zatrudniał się marszem i utrzymaniem wojsk *Neapolitańskich*, które dawniejsze *Kraie Papięskie* osadzać miały. Pierwsza kolumna tego wojska 5,000 ludzi wynosząca weszła dnia 21go *Listopada* do *Terracyny*, a dnia 2go *Grudnia* do *Rzymu*. Wojska te ucierpiały wiele przez dezercyą. Zdawały się one być przeznaczone do zabezpieczenia tak wschodnich, iako i zachodnich brzegów *Kościelnego Stanu* od spodziewanego lądowania *Anglików*, iednakże, iak utrzymują osoby dobrze rzeczy świadome, wszystko to, jest tylko czczym pozorem, i *Krół Neapolitański*, gdy czas przyydzie, oświadczy się za stronę *Mocarstw Sprzymierzonych*, a z *Austryakami*, którzy od zachodu naddiągną, wspólnie przeciwko *Wice Królowi* działać będzie.

Dnia 10go b. m. *P. Maracci*, Poseł *Konfederacyi Szwaycarskiej* przebywający w *Medyolanie*, udał się do głównej kwatery *Wice-Króla*, aby mu o neutralności *Szwaycarskiej* oznaymił. Był on bardzo łaskawie przyjęty, i dostał w podarunku tabakierę brylantami ozdobioną.

Dnia 5go *Grudnia*, załoga *Medyolanu* składała się tylko ze 400 ludzi; ani od strony góry *Simplon*, ani od *Genui*, nie okazywał się żaden ślad wojsk rzeczywistie na obronę *Królestwa* przychodzących. Okolica pomiędzy *Mediolanem* i *Mincio*, była zupełnie z wojsk ogołoconą; tylko około *Breścia*, *Rocca d'Anso*, i *Salo*, stały pojedyncze bataliony. *Konskrypcja* z klas 5ciu lat ostatnich z wielkim usiłowaniem, ale z małym skutkiem jest popierana; brakuje siły wykonawczej, albowiem *Zandarmowie* nawet do czynnej służby powołani być musieli. W okolicach miast *Breścii*, *Bolonii* i *Ferrary*, przymuszano Lud z największą surowością, aby się brał do oręża. Niemniej iednak dezercyja z tych okolic nie tylko trwała, ale się powiększała codziennie. Opatrzenie żywnością twierdz

jest uskuteczniane przez rekwizycyę bez żadnego oszczędzenia; zupełny niedostatek pieniędzy i kredytu uczynił niepodobnym zawarcie kontraktów o dostarczenie, i był przyczyną, iż aby nie podeymować kosztów przewozu, naybliższe okolice ze wszystkich swoich produktów ogołocone zostały.

WIADOMOSCI ROZMAITE.

— Załoga twierdzy *Torgau*, która się przez kapitulacyą oddała w niewolę wojenną, pozostanie w krajach *Pruskich*.

— W *Gdańsku* znaleziono dział 500 i 40,000 sztuk broni — Dnia 1go *Stycznia* n. s., jak listy, prosto z *Gdańska* w *Rydzę* odebrane, donoszą, załoga wyszła z twierdzy i broń złożyła. Po nastąpionych modyfikacyach w kapitulacyi tey twierdzy, Francuzi składający załogę w niewolę wojenną udadzą się do *Rosyi* — Jenerał *Rapp* przez *Grodno* przeprowadzony będzie.

— Poseł *Biskupa Dalberga* w tym charakterze od *Sprzymierzonych Monarchów* nie został przyjętym, ale napowrót odesłanym.

— *Bazylea* dnia 21go *Grudnia* n. s. przez kapitulacyą wojskami *sprzymierzonymi* osadzoną została.

— Pewny posłaniec od *Cesarza Austryackiego* pojechał do *Króla Neapolitańskiego*.

— *Madisson*, według *Korrespondenta Pruskiego*, udręczony żalem i zgryzotą z powodu wszczętey wojny, ma być bliskim grobu.

— *Krół* i *Królowa Bawarscy*, *Królowa Fryderyka Szwedzka*, i *Margrabina Badeńska* wyjechawszy z *Karlsruhe* widziały się z *Xięciem Weymarskim* w *Bruchsal*.

— Jak skoro Jenerał *Hrabia Wittgenstein* osadzi *Genewę*, gdzie się już wojska udały, tedy *Napoleon* od jedynej wygodnej drogi do *Włoch*, nowo zbudowanej przez górę *Simplon*, odcięty zostanie.

— *Gazeta Amszterdamaska* pod 5 *Grud.* zawiera przeiętą *Instrukcyą* *W. Sędziego Regnier* daną *Trybunałom* *Francuskim*, która jest godną uwagi: „W tym momencie przestrachu i trwogi, gdzie każdy, w którego tylko piersiach bije serce Francuza, niebezpieczeństwem oyczynie grożącym przerażony być musi. „Po takim wstępie wzywa członków *Trybunałów* do zwrócenia osobistej uwagi i troskliwości, aby lud do obrony oyczyny skłonić, i aby nowo nakazana *konskrypcya* trzechset piędziesiąt tysięcy ludzi, uskutecznioną być mogła — *Instrukcyja* ta datowana 19go *Listopada*, a z jey treści widać, iż tajemną zostać była powinna. (z *Gaz. Ryzkiej Zusch.*)

— *Hrabia Bellegarde* przejeżdżając przez *Inspruck* na prozbę *Kommissoryatu Jeneralnego*, wydał następną odezwę:

Tyrolczykowie!

„Przybywam z głównej kwatery *N. Cesarza Austryackiego*, iadąc przez wasz *Kray* dla obietcia dowództwa nad wojskiem przeznaczonem przeciw *Włochom*. To *najlaskawsze* zaufanie jest wam rękoymią, iż prawdę mówię; prócz tego z dawniejszych czasów znacie mnie i moje uczucia. *Wszyscy Królowie* i *Xiążeta Niemieccy* *sprzymierzili* się, a *wszyscy Niemcy* połączeni iak *najściślej*, przez układy z *NN. Cesarzami Rosyjskim* i *Austryakim*, tudzież *Królem Pruskim*, biorą się do oręża, dla pokonania powszechnego nieprzyaciela, i ustalenia wolności *Niemiec* tam, gdzie obca przemoc tę powszechną podstawę ogólnego dobra zniszczyła.

„Z głębokim smutkiem dowiedzieć się musiałem dzisiay, za przybyciem do waszey stolicy: iż wy *Tyrolczykowie* znani iak *naychlubniej* z dawien dawna z waszey wierności *Rządcom*, waszey rzetelności i odwagi, usiłujecie zgwałcić *Prawa* *rokoszem* — Do czegoż bowiem to wasze powstanie? — w chwili, w której wszystkie ludy, nie tylko zadosyć czynią potrzebnym *wyragamiom* ich *Rządów*, ale nadto ie uprzedzają ochoczo, aby popierać tym usilniey świętą walkę mającą nam *powszechną* przynieść *spokojność*? *Wszystko* się połączyło do tego celu; a wy

Tyrolczykowie powinniście z obowiązku przyłączyć się do hufców Bawarskich, abyście mieli udział w tej zaszczytnej walce. Wszakże wspomniane hufce działają wspólnie z Austryą, Rosyą, Prussami i całemi Niemcami. Powinniście być posłusznymi, i oczekiwać z ufnością końca tej stanowiącej walki, z której wyniknie i ustali się szczęście ludów.

„Przekonany, ile wasz terazniejszy postępek niepodoba się N. Cesarzowi Austriackiemu, moiemu Naylaskawszemu Panu, przez miłość ku wam, i na żądanie Królewskiego jeneralnego Kommissarza Barona *Lerchenfelda*; wzywam was: abyście broń złożyli, spokojnie do waszych domów powrócili, i abyście się poddali urządzeniom Władz krajowych. — Słuchajcie moiego głosu; niechaj między wami spokój, porządek i prawa panują, przez co nieochybną nędzę od waszego Kraju odwrócicie.

W Inspruku dnia 12go Grudnia 1813.

(L. S.) (Podpis) L. J. Bellegarde.

Austriacki Feldmarszałek.

— Doniesienie pod dniem 14 Grudnia z *Inspruku* datowane, zawiera: iż wybuchły rozruch przez trudne do pojęcia zaślepienie w samym zarodzie został zniszczony — Baron *Lerchenfeld*, przychodzący do zdrowia po ciężkiej chorobie, wezwawszy do siebie Deputowanych od Rokoszanów, równie tkliwą iak mocną wymową, przywiódł ich do posłuszeństwa. Rokoszanie wracają spokojnie do domów swoich.

(z *Gaz. Berlin.*)

— Dnia 23 Grudnia n. s. przybył do Brunświku *Fryderyk Wilhelm*, Xiążę Brunświk — *Wolfenbüttel*, dotąd, od posiadania Xięstwa w Szląsku, nazywany Xięciem *Oels*, i który, przed 4ma laty w szybkim tylko przechodzie z hufcem Bohatyrów, odwiedził swoich wiernych poddanych. Mowę, którą ten Xiążę miał do ludu pełnego radości, zakończył wezwaniem wszystkich do oręża, za Sprawę powszechną Niemiec — Jest to najmłodszy z synów Xięcia *Karola Ferdynanda*. Przy łożu śmiertelnym tego bohatera, w jesieni roku 1806go, dwaj starsi bracia, stosownie do życzenia Ojca, przestawszy na pensjach, rzekli się na rzecz najmłodszego swoich udziałów.

— Dnia 15go Grudnia n. s. Xiążę *Szwarzenberg* z główną kwaterą znajdował się w *Freyburgu* w Bryzgowii, a Hrabia *Wrede* w *Emmendingen*. — Tegoż dnia Cesarz Austriacki przybył do *Freyburga*, i wśród okrzyków ludu odprawił wjazd do tego miasta.

— Amerykanie, otrzymawszy w miesiącu Październiku niejaki korzyści, opanowali ważne zamki *Malten* i *Amherstberg* w Kanadzie. — Około tysiąca Amerykańskich awanturników bez upoważnienia Rządu, przez *Luizyanę* przeszli do *Mexyku*, i tam łącznie z Insurgentami znaczne korzyści nad stroną Hiszpanów odnieśli — Podług wiadomości z *Hawany* wojska Amerykańskie 15go Września opanowały twierdzę Hiszpańską *Pensacola* w *Florydzie*, i wódz Amerykański dla usprawiedliwienia swego postępkę, ogłosił, iż Hiszpanie Indyanów bronią i prochem opatrzawszy, stali się przyczyną zguby wielu Amerykanów. Flota Angielska, która stała w zatoce *Chesapeake*, na początku Października opuściła to stanowisko, zapewne dla uniknienia burz i wiatrow w jesieni szkodliwych. — Nie lądowała ona nigdzie wojska na brzegu, i starała się tylko całą tę krainę utrzymywać w niespokojności i trwodze, a tym sposobem przeszkadzać Amerykanom do skuteczniana znaczną siłą zamysłów przeciwko Kanadzie.

— Senator Hrabia *Dejean* sam w swoim doniesieniu Senatowi powiada: „iż lubo boleśną jest rzeczą uwolnione klasy znów do oręża powoływać, jednakże nieodbita okoliczność wymaga tych środków.” W samej rzeczy naród Francuski tym mocniej uczuje ten ucisk i niesłusność, iż w 1808, kiedy pierwszy raz uwolnione klasy 1808 i 1809, do konskrypcji powołano, Minister Woyny przyrzekł

wyraźnie, iż to się więcej nigdy nie stanie; przyrzeczenie, o którym teraz Francya wspomina z podwoynym rozjątrzeniem.

— Dla zachęcenia Francuzów do uczynienia ofiary z 300,000 synów familii, Radca Stanu *Regnaud* pomiędzy innemi, rzekł w Senacie: „Jakiegoż pokoju spodziewać się mamy, jeżeli nie przymierza niewoli, albo pokoju grobowców? Jak twarde i upakarzające warunki poda nam nieprzyjaźń Mocarstw Sprzymierzonych, mszcząc się za tę nawet wspaniałość, z jakąśmy im niegdyś podawali zasady traktatów.” — Bez wątpienia, gdyby Sprzymierzeni z podobną, jak Napoleon, wspaniałością zwycięstw swoich używać chcieli, Francuzi nie mogliby się spodziewać, tylko przymierza niewoli, albo pokoju grobowców. Ale Wysocy Sprzymierzeńcy, w ostatnim nawet oświadczeniu wyrzekli: „iż życzą, aby Francya wielką, mocną i szczęśliwą była, i że nawet nie zaprzeczali jey większej obszerności granic, niżeli kiedykolwiek miała pod swoimi Królami.” Tym sposobem dali wyraźnie poznać, że przemiana szczęścia Napoleona nie wpływa bynajmniey na losy Francyi. — Hrabia *Cessac*, i Xiążę *Massa* (*Regnier*), którzy nie dawno do Rady Stanu powołani zostali, popadli byli, jak wiadomo, w niełaskę: pierwszy, według pism publicznych, za to, że jako Minister Administracyi wojenney oparł się szkodliwym środkiem puszczenia w bieg papierów mających opłacać dostarczenia dla wojska; *Regnier* zaś, że jako wielki Sędzia, nie chciał oddać do połykającego wszystko skarbu Napoleona, majątku małoletnich osieroconych, tudzież summ depozytowych. Jest to dobrym znakiem, iż musiano na powrót tych ludzi do Rady powołać, a ich przykład innych patryotów ośmieli. (z *Gaz. Berl.*)

Gazeta Berlińska z powodu, że niektóre pisma publiczne błędnie przywoływały zasady *Lunewilskiego* traktatu, umieszcza następną treść traktatów *Lunewilskiego* i *Amieńskiego*.

Przez traktat *Lunewilski*, między Cesarzem Niemieckim i Rzeczpospolitą Francuską dnia 9go Lutego 1801 roku, zawarty, otrzymała Francya, oprócz *Belgium*, które już iéy traktatem w *Campo-Formio* odstąpione było, cały lewy brzeg *Renu*, a Francuzi wyrzekli się formalnie wszystkich twierdz na prawym brzegu leżących. Xiążęta Niemieccy, którzy przez odstąpienie lewego brzegu *Renu* krzywdę ponieśli, mieli być duchownemi posiadłościami w Niemczech wynadgrrodzeni. We *Włoszech* Austriya otrzymała *Istrię*, *Dalmacyę*, miasto *Wenecyę*, i część *Weneckich Krajów* na wschodnim brzegu *Adygi*, tak, że *Werona* i *Legnago*, po obu brzegach tej rzeki zabudowane, pomiędzy *Astryę* i Rzeczpospolitą *Cyżalską* podzielone zostały. Xiążę *Modzeński* miał za swój kraj, który do tej Rzeczypospolitey był w ciele, otrzymać *Bryzgowię*, a Wielki Xiążę *Toskański* za swój, który się dostał Xięciu *Parmy* z tytułem Królestwa *Etruryi*; miał pozyskać w Niemczech zupełne wynadgrrodzenie. Rzeczpospolita *Liguryjska*, *Batawska* i *Helwecka*, przez ten Traktat uznaniemi były.

Pomiędzy Anglią i Francją podpisany był pokój w *Amiens* 25go Marca 1802. Anglia mocą tego Traktatu, oddawała wszystkie zdobyte osady, nawet przylądek dobrej *Nadziei*, *Trinidadę* Hiszpanom i *Ceylan* Holandyi; Kraie Porty *Ottomańskiej* były zapewnione, Rzeczpospolita 7miu *Wysp* zjednoczonych uznana, i *Malta*, pod różnemi modyfikacyami, zakonowi Kawalerów Sgo *Jana Jerolimskiego* wrócona. Król *Ferdynand* był ieszcze w ten czas w posiadaniu obóyga *Sycylii*, Kraie Kościelnego stanu nietknięte, i *Luka*, za niepodległą Rzeczpospolitą uważana — Przez osobny traktat Rzeczpospolita Francuska dnia 24go Maia 1802. zapewniła Xięciu *Oranii* Biskupstwo *Fuldeńskie*, Opactwa *Korwey* i *Weingarten*, tudzież miasta *Dortmund* i *Buchhorn*.

DONIESIENIE

1 W Xiegarni Józefa Zawadzkiego przy Akademii Wileńskiej, znajduie się do sprzedania. *Kalendarzyk Kieszonkowy* dla Dam i Kawalerów na rok 1814. Zawiera w sobie Zagadki, Szarady i Anegdotki, wiadomość odchodu i przychodu Poczt, tudzież Tabella odległości miast znaczniejszych od Wilna w Imperyum Rossyjskiém, iako téż i niektórych miast zagranicznych - - - - - cena zł. 1 gr. 20.

Kalendarz Scienny na rok 1814 - - - - - gr. 20.

Kalendarz Gospodarski na rok 1814. - - - - - gr. 20.

DEKRET ROZBIOROWY.

3 Za rozkazem JEGO IMPERATORSKIFY MO-SCI Samowładnego całą Rossyą &c. &c.

Z Dekretu Rozbiorowego majątku niegdy JW. Tadeusza Czackiego Taynego Konsyliarza, orderow Polskich Kawalera na powadze Dekretu Sądu Głgo Wołyńskiego 1813 dnia 3 sbra wypadłego na zjezdzie w mieście Porycku w Gubernii Wołyńskiej, Powiecie Włodzimirskim leżącym od dnia 24 Listopada roku tegoż między pozostałą i successorami tegoż JW. Czackiego T. K. O. P. K. a Wierzycielami i Debitorami massy tegoż JW. Czackiego T. K. ogłoszonego, na żądanie strony Wypis w następnym brzmieniu:

Sąd Zjazdowy zważając słuszne powody, tak JW. Czackiey, jako téż Wierzycielow zbliżające rychley-sze ukończenie dzieła Rozbiorowego, a tym samym przyspieszenie satysfakcyi Wierzycielom, na ten koniec od Ur. Stefana Zukowskiego, obowiązek spisania Sumaryuszow, Dokumentow substancją niegdy JW. Tadeusza Czackiego objaśniających, i Reiestrow rzeczy po tymże pozostałych na siebie przyjmujące-to, po spisaniu onychże Summaryuszow i Dokumentow; i za uprzedzającą Wierzycielom dla przeyrzania kommunikacją, przysięgi nie odmówić, zapewnia — Zaś JW. Czackiey po zaprzysiężeniu przez

Ur. Zukowskiego w Sądzie swym na wierne spisanie rzeczonych Summaryuszow i Regestrow, na to, jako taż JW. Czacka, jakowe Dokumenta do wyiaśnienia substancyi męża swojego JW. Tadeusza Czackiego u siebie mieć mogła, te do zapisania w ogólny Summaryusz Ur. Zukowskiemu oddała, zaś rzeczy do podobnego zapisania w Regestr równie podała, i nic na szkodę massy Wierzycielow, Debitorow i Successorow swoich nie utaiła — a Wierzyciele, którzyby w zjechaniu znajdowali trudność, bądź nieposobność, albo mieszkaniem oddaleni, przed bliższym mieszkaniem swego Sądem, bądź Aktami komportacją dopełnić chcieli na tę rotę: „ Jako Dokumenta wszelkie do usprawiedliwienia długu i pretensyi do substancyi niegdy JW. Tadeusza Czackiego ściągających się rzetelnie Summaryuszem spisawszy, one przy przysiędze w naturze komportunią, a na szkodę massy i współwierzycieli, nic nie utaili — „ Na takowe odszczególnione rotę przysięgę przed Sądem i Aktami któregokolwiek Powiatu wypełnić dozwala — O wypełnieniu której przysięgi JW. Czacka i Wierzyciele w Sądzie stawić się nie mogący poświadczania Urzędowe wraz z Summaryuszami na dwie ręce spisaniem, złożyć obowiązaniem są — &c. &c. &c. I na takowym postanowieniu swoim dalsze dzieło w Dobrach tej Gubernii Wołyńskiej zastanawiając, w porządku dozwozenia zaprzysiężenia komportacyi przed Aktami naybliższemi podług powyższego upewnienia Jurydykcyą swoją końcem podania w Administracyą Klucza Brusilowskiego z wolnością sprowadzenia Wierzycielom innego z strony swey Urzędnika na dzień trzydziesty pierwszy Grudnia roku terażniejszego 1813 przynosi — a po załatwieniu w Dobrach Gubernii Kijowskiej Administracyi dla wypełnienia dalszych przepisow Dekretu Sądu Głównego i Likwidacyi Praw Wierzycielskich, uważając czas następny zbliżających się Kon-

traktow, w którym wszelkie Jurysdykcyje od Sądownictwa są zwolnione, więc dzień dwudziesty drugi Lutego Roku 1814. do zwrótnego przeniesienia teyże Jurysdykcyi tu do Miasta Porycka przeznacza, o tym zaś zezdziej, aby Wierzyciele i dłużnicy obwieszczonemi byli, Sąd za odniesieniem się, gdzie należy, wiadomość do Gazet Kraiowych podać oświadcza

Sędzia Ziemski Powiatu Krzem: Piotr Sokoł-Roku 1813. Dnia 9. Grudnia stawiać się osobicie Ur: Jakób Kozłowski. Ten Akt Limity w Sprawie rozbiorowej Maiątku JW. Tadeusza Czackiego T. K. z zezwoleniem komportacyi Dokumentow Wierzycielom przed Aktami naybliższemi w Dobrach miasteczku Porycku przez Sędzię Ziemskiego Pttu Krzemienieckiego ferowany na papierze Stęplowym ceny kopieiek 50 wydany i podpisany, opłaciwszy pieczętne i Woskowe Poszliny do Akt Ziemskich Pttu Krzemienieckiego w oblotę podał.

Przyięliśmy: P. Z. P. Krzem: Joachim Wincenty
Kniaź Podhorski.

P. Z. P. Krzem. Wincenty Piniński.

P. Z. P. Krzem: Hilary Kamięński

OSWIADCZENIE

3 Roku tysiąc ośmset jedynastego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Oświadczenie imieniem JWW. Piotra i Fortunaty z Klimañskich Zienkowiczow B. Chorążych Pttu Oszmiań: z następney okoliczności czyniące się, iż oświadczaący się Zienkowiczowie z rzeczy nabycia Maiętności Dziegienia w Powiecie Oszm: leżącej u W. W. JPP. Karola i Felixa Choieckich w roku tysiąc ośmset szóstym Marca pierwszego dnia W. Jmśc Panu Karolowi Choieckiemu wydawszy Oblig na czer: zł: ośmset szczególnie dla zostawienia takowey summy na ewikcyą, gdy w późniejszym czasie już to z zawodnego podania na Tabelli W. JP. Karola Choieckiego d'ugow za Dekretami oczewistemi różnym Kredytorom, już to za Kwitami własnoręcznemi i Assygnacyami przez te-

goż Karola Choieckiego powydawanemi, summa cz: zł: ośmset ewikcyi ulegająca całkownie na interesu tegoż Karola Choieckiego obróconą została. Nakoniec gdy Dekretem Sądu Podkomor: Exdywizor: w roku terazniejszym tysiąc ośmset jedynastym, miesiąca Decembra pierwszego dnia w maiątku oświadczaących się Dziegieniawie oczewicie ferowany m. po uczynionym przez tenże Sąd jeneralnym z tymże Karolem Choieckim obrachunku pomieniony Oblig na czer: zł: ośmset W. JP. Karolowi Choieckiemu wydany, jako przez ułatwienie tegoż interesu zaspokoiony, nie tylko skassowany, uniktzmiony, i do powrotu dla oświadczaących przeznaczonym został, lecz jeszcze z presuperuiących uad sumę w Obligu wyrażoną przeborow, zł: Pol: dwa tysiące, sto czterdzieście cztery, groszy dwadzieście cztery na tymże W. JP. Karolu Choieckim i wszelkim jego maiątku dla oświadczaących się zasądzono; z powodu więc zasłych z powyżey wyszczegulionych okoliczności, jak oraz z powodu listownego tegoż W. JP. Karola Choieckiego pod datą roku terazniejszego Novembra dwónastego uwiadomienia, iż Syn onego starszy Karol Choiecki pomieniony Oblig na czer: zł: ośmset wydany, tajemnie wywioził, iżby na takowy Oblig przez niewiadomość interesu nikt nie nabywał pretensyi, ani zawierzał kredytu, oświadczaący się przez niniejsze w Aktach Ziem: Oszmiań: zapisujące się ostrzeżenie, zawiadamiaią — Takowe Oświadczenie z polecenia JWW. Zienkowiczow B. Chor: Pttu Oszm: własną ręką podpisuję, Józef Zakrzewski Rotmistrz Pttu Oszm: Które to oświadczenie z Excerptem z protokołu Sądowego Processowego Ziem: Oszmiań: pod pieczęcią Urzędową Ziemską Oszmiań: stronie wydan.

Zgodno z Xięgami Antoni Juraha Regent Ziem:
Oszmiań: